

**PROXECTO EDUCATIVO DE CENTRO
COLEXIO SANTO ÁNGEL
OURENSE**

A NOSA IDENTIDADE CALASANCIA

**INSTITUTO CALASANCIO HIJAS DE LA DIVINA PASTORA
(RELIXIOSAS CALASANCIAS)**

ÍNDICE

0. MARCO LEGAL

- 0.1. LEI ORGÁNICA 2/2006 DE EDUCACIÓN (GABE)
- 0.2. DECRETOS CURRICULARES DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS

1. A NOSA IDENTIDADE CALASANCIA

- 1.1. INTRODUCCIÓN: Os que SOMOS
- 1.2. IDENTIDADE DA NOSA ESCOLA
 - 1.2.1. Trazos distintivos da nosa escola
 - 1.2.2. Principios educativos que sustentan a educación calasancia
 - 1.2.3. Finalidades da nosa tarefa educativa.
- 1.3. LIÑAS FUNDAMENTAIS DA ACCIÓN PEDAGÓXICO-PASTORAL
- 1.4. O PERFIL DO EDUCADOR CALASANCIO
- 1.5. UNHA EDUCACIÓN INTEGRAL
 - 1.5.1 Dimensión intelectual.
 - 1.5.2 Dimensión social.
 - 1.5.3 Dimensión corporal.
 - 1.5.4 Dimensión afectiva.
 - 1.5.5 Dimensión moral-relixiosa.
- 1.6 PROPOSTA DE VALORES
- 1.7 CRITERIOS PEDAGÓXICOS
- 1.8 LIÑA METODOLÓXICA
 - 1.8.1 Metodoloxía activa e personalizada
 - 1.8.2 Metodoloxía sinxela e progresiva
- 1.9. ORGANIZACIÓN E PARTICIPACIÓN ESCOLAR
- 1.10. AVALIACIÓN

2. CONTEXTO SOCIO CULTURAL

- 2.1. ANÁLISE DA REALIDADE DO CENTRO
 - 2.1.1. Tipo e nome do centro (Titularidad: Instituto Calasancio Hijas da Divina Pastora)

- 2.1.2. Características do Colexio:
 - 2.1.2.1. Instalacións
 - 2.1.2.2. Educación que imparte
 - 2.1.2.3. Actividades que oferta
- 2.1.3. Descrición do ámbito
- 2.1.4. Características das familias
- 2.1.5. Características dos alumnos
- 2.1.6. Características dos educadores

2.2 RELACIÓNS CO ÁMBITO SOCIAL E ECLESIAL

3. ORGANIZACIÓN E ESTRUTURA DO CENTRO Cfr. *Regulamento de Réxime Interior* ou *Regulamento de Organización e Funcionamento*)

4. PLANS E PROXECTOS

- 4.1. PLAN DE ORIENTACIÓN ((ANEXO 1)
 - 4.1.1. Plan de orientación á diversidade
 - 4.1.2. Plan de acción tutorial
 - 4.1.3. Plan de apoio ao proceso ensino-aprendizaxe
 - 4.1.4. Plan de orientación académica e profesional
- 4.2. PLAN DE ACCIÓN PASTORAL (ANEXO 2)
- 4.3. PLAN DE CONVIVENCIA (ANEXO 3)
- 4.4. PROXECTO LECTOR (ANEXO 4)
- 4.5. PROXECTO DE INTEGRACIÓN DAS TICs (ANEXO 5)
- 4.6. PROXECTO LINGÜÍSTICO (ANEXO 6)
- 4.7. PROXECTO DE CALIDADE (ANEXO 7)
- 4.8. PROXECTO DE ACOLLIDA (ANEXO 8)

5. CONCRECIÓN CURRICULAR

- 5.1. PROXECTO DE ETAPA/CICLO/CURSO/ÁREA
 - 5.1.1. Obxectivos
 - 5.1.2. Contidos
 - 5.1.3. Competencias básicas
 - 5.1.4. Metodoloxía

5.1.5. Avaliación

5.2. PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS (Confrontar co que se pida en cada país ou Comunidade Autónoma)

6. COMPROMISO DE AVALIAR O CENTRO

7. AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DO PEC

SIGLAS

0. MARCO LEGAL

0.1. LEI ORGÁNICA 2/2006 DE EDUCACIÓN (GABE)

A Lei Orgánica 2/2006 de Educación (GABE) establece que todos os centros docentes deben elaborar, aprobar e executar un proxecto educativo que incluíra un conxunto de documentos de carácter moi diverso, que serían elaborados e aprobados seguindo distintos procesos. O PEC deberá facerse público para que o coñezan os diversos sectores da comunidade educativa e as familias interesadas en matricular os seus fillos no centro escolar.

Artigo 121. Proxecto educativo

1. O proxecto educativo do centro recollerá os valores, os obxectivos e as prioridades de actuación. Así mesmo, incorporará a concreción dos currículos establecidos pola Administración educativa que fixar corresponde e aprobar ao Claustro, así como o tratamento transversal nas áreas, materias ou módulos da educación en valores e outras ensinanzas.
2. O devandito proxecto, que deberá ter en conta as características do ámbito social e cultural do centro, recollerá a forma de atención á diversidade do alumnado e a acción tutorial, así como o plan de convivencia, e deberá respectar o principio de non discriminación e de inclusión educativa como valores fundamentais, así como os principios e obxectivos recollidos nesta Lei e na Lei Orgánica 8/1985, do 3 de xullo, Reguladora do Dereito á Educación.
3. Corresponde ás Administracións educativas establecer o marco xeral que permita aos centros públicos e privados concertados elaborar os seus proxectos educativos, que deberán facerse públicos co obxecto de facilitar o seu coñecemento polo conxunto da comunidade educativa. Así mesmo, corresponde ás Administracións educativas contribuír ao desenvolvemento do currículo favorecendo a elaboración de modelos abertos de programación docente e de materiais didácticos que atendan ás distintas necesidades dos alumnos e do profesorado.
4. Corresponde ás Administracións educativas favorecer a coordinación entre os proxectos educativos dos centros de educación primaria e os de educación secundaria obrigatoria co obxecto de que a incorporación dos alumnos á educación secundaria sexa gradual e positiva.
5. Os centros promoverán compromisos educativos entre as familias ou titores legais e o propio centro nos que se consignent as actividades que pais, profesores e alumnos se comprometen a desenvolver para mellorar o rendemento académico do alumnado.
6. O proxecto educativo dos centros privados concertados, que en todo caso deberá facerse público, será disposto polo seu respectivo titular e incorporará o carácter propio ao que se refire o artigo 115 desta Lei.

0.2. DECRETOS CURRICULARES DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS

1. A NOSA IDENTIDADE CALASANCIA

1.1. INTRODUCCIÓN: QUEN SOMOS

O Instituto Calasancio Hijas da Divina Pastora nace como resposta ás necesidades educativas da muller a finais do século XIX. Un home, o Beato Faustino Míguez, soubo ver a falta de formación da muller en aquela época e, cun grupo de mozos identificadas coa misión educativa, funda a Congregación das Relixiosas Calasancias para dedicarse á educación segundo o espírito e o estilo pedagóxico de S. José de Calasanz.

Faustino Míguez descobre a grandeza do ministerio educativo e defíneo como *a obra máis nobre, a máis grande, a máis sublime do mundo e a máis necesaria. Como altísima misión, obra divina, creación continuada, porque abraza a todo o home tal como Deus o concibiu, tal como Deus o criou. [...] Es o reflexo máis admirable da acción, da bondade e da sabedoría divina.*

É a misión de maior interese e da importancia máis decisiva así para a dignidade e dita do individuo e da familia como da mesma sociedade enteira. [...] Mentres haxa unha imaxe de Deus no mundo, será grande e providencial será sagrada e divina a misión calasancia [...] Mentres haxa na terra un fillo do home inspirado por ese sopro divino [...] será belo, será digno, será divino formalos no amor do que é verdadeiro e honesto, no entusiasmo do que é nobre e xeneroso, en santa paixón polo que é grande e sublime¹.

Esta sublime misión require persoas vocacionadas. O P. Faustino define o perfil do educador calasancio coas mesmas actitudes da Divina Pastora, á que propón como "nai" e "pastora". Así, o educador e educadora calasancios miran como nai ás súas alumnas e alumnos; *irmanda a gravidade da mestra co amor e a dozura dunha nai*. É a persoa na que se mesturan e identifican a misión educativa maternal e a de guía e mestra, traducidas en xestos cotiáns: camiñar con, acompañar, educar con amor. Só así é posible a entrega diaria do educador como acompañante no crecemento e maduración dos alumnos².

1.2. IDENTIDADE DA NOSA ESCOLA

A nosa escola, como centro de Igrexa, realiza a súa misión evanxelizadora segundo as orientacións e criterios pastorais desta. Está orientada cara á formación integral da persoa, baixo o lema **PIEIDADE E LETRAS** - Fe e Cultura na linguaxe de hoxe- de acordo ao estilo pedagóxico legado por o P. Faustino Míguez, Fundador do Instituto Calasancio Hijas da Divina Pastora.

Considera o home como Señor do mundo e fillo de Deus, un ser libre e responsable, feito para a verdade, o amor e a liberdade, e en constante proceso de

¹ Cfr. HPF 48-55

² EEICHDP 26

perfeccionamento.³ Desde esta concepción, a escola calasancia educa nunha escala de valores evanxélicos e prepara os alumnos para que sexan capaces de facer opcións libres e responsables que dean sentido á súa vida.⁴

Dende unha antropoloxía cristiá, axuda a descubrir que a apertura á transcendencia é o fundamento da nosa esperanza. Favorece a celebración gozosa da fe, como dimensión de gratitude e festa. Axuda aos alumnos a vivir a espiritualidade mariana e acolle con sinxeleza e fraternidade cantos se integran nela. Propón a María, Divina Pastora, como modelo de muller.

1.2.1. Trazos distintivos da nosa escola

Os principais trazos que definen a escola calasancia plásmanse na Proposta Educativa, a visión —definida como a súa situación en escenarios futuros—, referentes e expectativas da cal son converterse en escola para todos, de todas as intelixencias, con itinerarios persoais de crecemento; escola que prepare para aprender ao longo da vida; escola signo de vida aberta á transcendencia, escola que aposta pola persoa, escola da cultura, en rede e solidara, escola en misión compartida dende unha comunidade de vida.

a) *Escola aberta a todos*

A escola calasancia sitúase no marco dun claro pluralismo de opcións educativas dentro da sociedade e ofrécese como un medio real para facilitar o exercicio da liberdade que asiches os pais a elixir o modelo de educación que desexan para os seus fillos⁵.

Define e presenta publicamente o modelo educativo que ofrece no Carácter Propio dos seus centros⁶ e, en actitude de respecto, permanece aberta a todo o que desexe o tipo de educación que nela se imparte.

b) *Escola signo de vida aberta á transcendencia*

Transmite unha concepción do mundo, do home e da historia, na que Xesús é o Centro e o Evanxeo norma de vida⁷.

A nosa escola desenvolve un proxecto educativo baseado na lectura evanxélica dos valores que fundamentan os dereitos humanos e que demanda a sociedade, e ten a responsabilidade de levalo a cabo con coherencia se quere ser significativa. No caso contrario, esvaeceríase a razón de ser da súa presenza no ámbito educativo.

c) *Escola inclusiva*

A escola calasancia acolle con sinxeleza e fraternidade cantos se integran nela, preferentemente aos máis pobres e pequenos da sociedade. Atende todo tipo de alumnos, independentemente da clase e condición que sexan. A nosa escola, fiel ao ensino do Evanxeo, opta prioritariamente pola defensa e atención dos máis débiles e desfavorecidos (alumnos pobres en recursos, habilidades, afectos, etc.), e aborda a situación de increencia de grande parte da nosa sociedade como un reto.

³ PEIC 9

⁴ PEIC 13

⁵ PEIC 4

⁶ PEIC 5

⁷ PEIC 14

d) *Escola que promove a igualdade de oportunidades*

Ofrece igualdade de oportunidades para todos; por iso posibilita o acceso de todos a unha cultura xeral, de maneira que todos os seus alumnos cheguen a ser *competentes* na comprensión e interpretación do mundo, e no uso das metodoloxías e tecnoloxías científicas que favorecen a comprensión do valor da persoa e o seu ámbito.

e) *Escola aberta ao ámbito*

O noso centro é un lugar de promoción cultural e social do ámbito en que se acha inserto. O diálogo escola-ámbito axúdanos a ser sensibles aos cambios da sociedade, fainos compartir as súas inquietudes e problemas, tomar parte activa na busca das solucións axeitadas e úrxenos a renovar a nosa acción educativa de acordo coas esixencias dos tempos⁸.

f) *Escola en misión compartida dende unha comunidade de vida*

Formamos unha Comunidade Educativa que comparte unha misión. Dende esta clave concibimos a escola como unha familia que debe vivir unida, ilusionada e de forma responsable a grande tarefa de educar e educarse. Dende as distintas vocación presentes no centro (laicos, relixiosas e sacerdotes) educamos evanxelizando e, polo tanto, toda a comunidade educativa está en misión compartida.

1.2.2 Principios educativos que sustentan a educación calasancia

Para o Instituto Calasancio a nena e o neno son o centro da súa misión educadora e o ensino é instrumento ao servizo da educación integral: *O neno faise sabio pola instrución e home pola educación [...] e o ensino está ao servizo da educación xa que a educación desenvolve a todo o home. A instrución dá coñecementos para ensanchar o espírito, afirmar o propio xuízo e fortificar a razón. O home polo ensino almacena coñecementos, pola educación desenvolve as súas facultades*⁹, dinos o P. Faustino.

a) *Educación integral*

A educación na nosa escola abarca ao home enteiro, ao home que se constrúe dende dentro. Pretende *ensinalo a elevarse pola nobre alianza do saber coa virtude e das letras coa sabedoría, da ciencia coa fe e das artes coa Relixión*¹⁰. Tende ao desenvolvemento harmónico da persoa do educando en todas as súas dimensións.

b) *Un proxecto alternativo baseado no Evanxeo*

O proxecto evanxélico de Xesús é unha proposta de vida orientada dende a dispoñibilidade, a xustiza e a solidariedade. A súa meta é a construción dunha humanidade fraterna.

⁸ PEIC 38

⁹ Cfr. HPF 51

¹⁰ HPF 55

A escola calasancia propón unha educación en valores humanizadores, dirixidos á persoa en todas as súas dimensións: intelectual, afectiva, social, corporal e ético-relixiosa. Educamos o seu saber, o seu querer e seu facer en clave evanxélica.

Nunha sociedade que corre o risco de considerar absolutos os valores transitorios e superficiais¹¹, a nosa escola prepara as alumnas e alumnos para que sexan capaces de facer opcións libres e responsables que dean sentido á súa vida.

c) *Aprendizaxe permanente*

Concibimos a escola como lugar de investigación e aprendizaxe permanente para alumnos e profesores. A escola calasancia traballa para formar persoas comprometidas co seu propio crecemento, protagonistas do seu esforzo de aprender e construtoras dunha sociedade de futuro¹². Potencia o traballo intelectual serio e rigoroso, e procura que o alumnado chegue ao máximo das súas posibilidades e logre as competencias propostas de acordo ao nivel educativo no que se atopa.

A nosa escola dá prioridade á Formación Permanente dos Profesores, como persoas, como profesionais da educación e como crentes comprometidos¹³. Necesítase unha axeitada preparación científica, pedagóxica e pastoral, para saber orientar ás novas xeracións.

d) *Atención á diversidade do alumnado*

O Proxecto Educativo da nosa escola está baseado na personalización dos procesos e ritmos de maduración de cada alumno. Isto implica: respecto á súa persoa, ás súas capacidades, ritmos de aprendizaxe e proxecto de vida¹⁴. A acción educativa calasancia integra e atende as súas singularidades e necesidades.

e) *Interrelación cos pais e nais de alumnos/ás*

Os pais, primeiros educadores dos seus fillos, son corresponsables na realización do Proxecto Educativo nos valores da cal desexan que os seus fillos sexan educados. Por esta razón, a nosa escola potencia a súa participación activa no centro, coida a relación familia-escola, alenta o movemento asociativo de pais e nais e fomenta a súa formación continua¹⁵.

f) *Participación corresponsable da comunidade educativa*

A participación constrúe a comunidade educativa. Para lograr este obxectivo, a nosa escola promove, nun clima de aceptación e respecto mutuo, a achega de todos segundo as propias posibilidades e competencias para construír a Comunidade Educativa¹⁶.

A participación dos membros da Comunidade Educativa na nosa escola é diferenciada, posto que son diversos ámbitos e niveis de intervención segundo as competencias.

Os criterios que inspiran a devandita participación son: coherencia co Proxecto Educativo, a responsabilidade, a subsidiariedade e representatividade¹⁷.

¹¹ PEIC 13; C 8

¹² PEIC 41

¹³ PEIC 32; C. 84

¹⁴ PEIC 40

¹⁵ PEIC 30

¹⁶ PEIC 49

¹⁷ PEIC 51

g) *Educación para a convivencia e a paz*

A nosa Escola educa para a paz, a solidariedade, a convivencia e a fraternidade entre os homes e entre os pobos cun espírito aberto, dialogante, flexible e alleo a toda forma de violencia¹⁸.

h) *Promoción dos dereitos fundamentais*

A escola calasancia comprométese na promoción dos dereitos fundamentais da persoa e dende a fe ilumina os grandes problemas que afectan á humanidade¹⁹.

i) *Os profesores, principais educadores*

Os profesores son os principais educadores dos alumnos na escola. Axudan ao educando a formar a súa personalidade e complementan a acción educadora dos pais; colaboran na preparación, realización e avaliación do Proxecto Educativo; dan ao seu labor formativo o sentido e a coherencia que esixe o Carácter Propio do Centro; e interveñen activamente na escola a través da participación nos órganos que se establezan no Regulamento de Réxime Interior²⁰.

j) *Innovación educativa*

Nunha sociedade de cambios profundos, a escola calasancia aproveita os adiantos que a ciencia e a técnica proporcionan, e mantén unha actitude de constante renovación e adaptación (bilingüismo/trilingüismo, novas tecnoloxías, Proxectos de Calidade).

k) *Avaliación da nosa acción educativa*

A nosa visión esíxenos facer unha revisión persoal e comunitaria dos obxectivos, métodos e medios empregados no ensino. Avaliamos a nosa acción educadora para verificar o nivel de calidade educativa da nosa Escola. Este proceso de avaliación continua constitúe un estímulo e unha orientación constante na mellora da acción educativa²¹.

l) *Educación de calidade*

A calidade da nosa escola susténtase na súa identidade, no desenvolvemento do seu Proxecto Educativo, na formación do profesorado, na formación dos alumnos nas novas competencias, na mellora permanente, a innovación educativa e na creación dunha cultura de avaliación.

m) *Coordinación con outras institucións*

A Entidade Titular asume a responsabilidade última do Centro ante a sociedade, os poderes públicos e o conxunto da Comunidade Educativa. A nosa escola mantense aberta e en relación con outras entidades e institucións para potenciar en todo momento unha educación acorde co ideario educativo calasancio.

1.2.3. Finalidades da nosa tarefa educativa

¹⁸ PEIC 23

¹⁹ PEIC 11

²⁰ PEIC 31

²¹ PEIC 48; R 76

Os fins educativos que se propón a Escola Calasancia, baixo o lema "Piedade e Letras", tradúcense nuns obxectivos que se explicitar seguidamente e atenden todas as dimensións da persoa humana.

a) *Desenvolvemento harmónico da persoa*

A nosa proposta educativa tende ao desenvolvemento harmónico da persoa do educando en todas as súas dimensións. Pretende dende a súa concepción cristiá axudarlle a descubrir as súas posibilidades físicas, intelectuais e afectivas²²; proporcionarlle o crecemento da dimensión social a través da experiencia de grupo; e potenciar o desenvolvemento da súa dimensión ética e transcendente²³. Para a escola calasancia o novo modelo educativo baseado nas competencias básicas está orientado a facilitar o máximo grao de desenvolvemento das capacidades potenciais de cada alumno e á posibilidade de xerar a aprendizaxe ao longo da vida.

b) *Educación no respecto dos dereitos fundamentais*

A nosa escola potencia a formación no respecto aos dereitos e liberdades fundamentais no exercicio da tolerancia e da liberdade dentro dos principios democráticos de convivencia. Aceptamos un estilo educativo segundo o pensamento pedagóxico do P. Faustino Míguez, baseado no respecto, a bondade e o amor cara ao alumno²⁴.

c) *Educación para o compromiso social*

A nosa escola educa para a paz, a solidariedade, o respecto e coidado pola natureza, a convivencia e a fraternidade entre os homes e entre os pobos cun espírito aberto, dialogante, flexible e alleo a toda forma de violencia²⁵. Promove nos alumnos a responsabilidade persoal e colectiva, o sentido do deber, a toma de conciencia acerca das inxustizas sociais e o compromiso a favor dunha sociedade máis xusta e fraterna²⁶.

d) *Educación para a toma de decisións*

A Escola Calasancia prepara aos alumnos para que sexan capaces de facer opcións libres e responsables que dean sentido á súa vida²⁷.

e) *Educación na creatividade, iniciativa persoal e espírito emprendedor*

A nosa escola potencia a capacidade de comprensión e expresión creativa, a iniciativa persoal e o espírito emprendedor dos educandos nas distintas formas da linguaxe, equilibrando o traballo teórico co manual e técnico²⁸.

f) *Educación aberta á interculturalidade*

Dende unha actitude positiva e creativa, a escola calasancia arráigase na cultura do noso tempo, aberta á interculturalidade, insértase no medio sociocultural do

²² Cfr. HPF 48

²³ PEIC 10

²⁴ PEIC 39

²⁵ PEIC 23

²⁶ PEIC 24

²⁷ PEIC 13

²⁸ PEIC 44

ámbito²⁹, reconece a riqueza das diversas culturas e valora a identidade propia de cada pobo.

g) Educación no desenvolvemento intelectual e a adquisición de hábitos e técnicas de traballo.

Cada alumna e alumno ten a oportunidade de desenvolver todas as súas habilidades cognitivas e de adquirir unha sólida cultura. Isto traducirase no logro da súa crecente autonomía, na súa seguridade ante as situacións, o seu sentido ético e o seu desexo de aprender durante toda a vida.

h) Capacitación para inserirse na sociedade e participar activamente nela.

A escola calasancia favorece o pleno desenvolvemento da personalidade de todos e cada un dos alumnos, a súa inserción crítica no ámbito social e a súa preparación para a vida profesional³⁰. Organízase como un servizo á persoa do educando para que coñeza, interprete e transforme o mundo que o rodea, co fin de construír unha sociedade que facilite a todos a propia realización³¹. Favorece as diversas formas de traballo en equipo e, a través delas, a colaboración e a solidariedade³², e desenvolve progresivamente o sentido crítico dos educandos respecto á realidade social, cultural e científica³³.

1.3. LIÑAS FUNDAMENTAIS DA ACCIÓN PEDAGÓXICOPASTORAL

A escola que concibe o P. Faustino é unha escola anunciadora da mensaxe de Xesucristo e orientada cara á formación integral da persoa. Desta concepción xermola a escola calasancia como lugar de evanxelización, de auténtica acción pastoral, porque a súa misión está dirixida directamente a formar a personalidade humana-cristiá dos nenos e novos.

A escola calasancia evanxeliza educando e, dende aí, entende todo o seu traballo educativo en clave pastoral integrando educación e evanxelización como unha única misión. Baixo o lema "Piedade e Letras", o seu proxecto educativo está encamiñado "a coordinar o conxunto da cultura humana coa mensaxe de salvación"³⁴.

Un centro calasancio é o espazo onde se constrúe, celébrase, interpélase, afóndase e inténtase vivir dende os valores do Evanxeo. Sitúase como signo da presenza do Reino no mundo educativo, como xesto de fe e esperanza nas posibilidades do home novo e como fermento que transforma dende os valores do Evanxeo.

As liñas da acción pastoral-educativa da Escola Calasancia son:

²⁹ PEIC 12

³⁰ PEIC 2

³¹ PEIC 3

³² PEIC 42

³³ PEIC 46

³⁴ DRE 100

- Anuncio explícito da mensaxe de Xesús, procurando que se faga realidade no propio centro a través dunhas relacións e estruturas configuradas pola vivencia cristiá³⁵.
- Transmisión dunha visión cristiá do mundo, do home e da historia, e das claves evanxélicas de interpretación das experiencias vitais³⁶.
- Proposta de itinerarios de iniciación, crecemento e afondamento na experiencia de fe para lograr o descubrimento progresivo da identidade cristiá. Dende a propia experiencia do encontro con Xesús, a persoa vive un novo estilo de relación cos demais, co mundo e con Deus³⁷.
- Plena coherencia de saberes, valores, actitudes e comportamentos coa fe, para que o alumnado poida facer a súa propia síntese persoal entre vida e fe, baixo o lema "Piedade e Letras"³⁸.
- Concepción da escola como lugar de encontro, de escoita, de convivencia, de comunicación que permita aos nenos e novos experimentar os valores que constrúen a comunidade³⁹.
- Realización da misión pastoral dende e para a comunidade cristiá, co fin de conducir o alumno e alumna ata a plena incorporación nela⁴⁰.
- Preferencia e preocupación polos máis necesitados, os máis pobres e afastados, imitando o Bo Pastor que sae en busca da ovella perdida⁴¹.
- Ambiente propicio na escola para favorecer a vida persoal-comunitaria-social dende a sabedoría do evanxeo⁴².
- Unidade e relación entre a Palabra proclamada (Catequese), a Palabra celebrada (Liturxia) e a Palabra vivida (Testemuño), en grupos e comunidades⁴³.
- Integración na pastoral de conxunto e colaboración coas institucións eclesiais⁴⁴.

1.4. O PERFIL DO EDUCADOR CALASANCIO

³⁵ Cfr. PGP 16

³⁶ Ide. 14

³⁷ Ide. 15

³⁸ Ide. 15

³⁹ Ide. 18

⁴⁰ Ide. 15

⁴¹ Ide. 15-16

⁴² Ide. 15-16

⁴³ Ide. 15

⁴⁴ Ide. 15

O P. Faustino fai seu o pensamento de Calasanz respecto ao educador calasancio, como un "cooperador da Verdade". Esta definición implica a conciencia de estar a desenvolver un auténtico ministerio eclesial e compartido para o que foi chamado.

Para a escola calasancia, educar é suscitar nos nenos —desde a súa máis tenra infancia— o amor á verdade, porque ela é a que educa. O educador convértese en alguén ao servizo da Verdade, empeñado na tarefa de facer libres e felices aos alumnos. Un centro calasancio quere ser un espazo caracterizado pola busca da verdade, no que os educadores son persoas competentes, convencidas e coherentes, mestres de saber e de vida, imaxes imperfectas pero non desvaídas do único Mestre.

Por todo iso, a educación calasancia —*a obra máis nobre, máis grande, máis sublime e máis necesaria*— esixe persoas auténticamente educadoras no máis profundo do seu ser, do seu corazón.

O educador calasancio é ante todo unha persoa vocacionada, que asume a misión recibida de desvelar a imaxe de Xesús no corazón dos máis pequenos. Como o Bo Pastor que sae ao encontro do necesitado, é alguén con vocación de encontro, que se sitúa ante os nenos e novos de forma persoal e positiva⁴⁵V. Dende a acollida e a confianza realiza a tarefa de educar, acompañar e guiar no camiño da vida, ao neno e ao mozo.

Para a escola calasancia edúcase na medida en que se "é". O educador ensina máis dende o seu ser auténtico e en proceso, dende a vida, que dende a abundancia das palabras e conceptos: *Non se esforzarán tanto en dar aos seus alumnos regras e preceptos, coma en propoñelos en si mesmos, sen pretendelo, exemplos e modelos de todas as virtudes*⁴⁶.

As cualidades⁴⁷ que han de distinguir un educador calasancio, segundo o P. Faustino, son:

- Humildade, como actitude propia de quen sente cooperante.
- Bondade, que posibilita a relación.
- Ecuanimidade, que se manifesta como equilibrio persoal.
- Mansedume, acompañada de firmeza, valentía e constancia.
- Paciencia para aceptar as contrariedades que leva consigo a educación.
- Reflexión-silencio, necesaria para proceder oportunamente en cada momento.
- Prudencia, que dita o que se debe facer e evitar.
- Sabedoría para coñecer e amar máis.
- Xenerosidade, que dispón a sacrificar os propios intereses polos dos alumnos.
- Ascendente, que outorga autoridade moral ante os alumnos.
- Piedade, que se traduce en relación filial con Deus.
- Celo, que se converte en paixón e ardor por educar e evanxelizar.

⁴⁵ CF 203,

⁴⁶ CF 204, VIII

⁴⁷ CF 190-197

O Instituto Calasancio aposta por unha educación de calidade que require dos educadores competencia e rectitude profesional. Por iso considera necesaria a posta ao día e a formación permanente do educador: Ningún, *polo tanto, se figure que xa fose de clase nada ten que facer, senón que debe estudar, escribir e perfeccionarse para facerse hábil en todo e desembazar con honra e mérito a clase que lle confiaren*⁴⁸.

1.5. UNHA EDUCACIÓN INTEGRAL

O P. Faustino subliña con forza unha educación integral que abrangue a totalidade da persoa. Neste sentido destaca como o ensino está ao servizo da educación. Concibe esta como un proceso máis amplo que a mera transmisión de coñecementos, pois estes *solos non dan ao espírito o vigor, a acción e a vivacidade que necesita*⁴⁹. Non se trata de cargar a memoria con coñecementos nin que estes permanezan almacenados no entendemento do neno.

Considera a persoa criatura de Deus, fillo de Deus; ten unha visión positiva da persoa, a vai como un diamante, unha xoia de gran valor.

Busca e defende o P. Faustino a idea de lograr para todo neno unha *educación sincera á par que gratuíta*⁵⁰, polo que a escola está ao servizo da persoa do educando, principal protagonista na tarefa educativa, a súa razón de ser.

A Escola Calasancia considera a educación como un proceso globalizador ao servizo do desenvolvemento integral e harmónico da personalidade dos alumnos. Propoñémonos emprender no ámbito escolar unha acción pedagóxica que atenda de forma equilibrada ás cinco dimensións que interveñen na formación da personalidade: intelectual, social, corporal, afectiva e ético-relixiosa.

1.5.1. Dimensión intelectual

O desenvolvemento intelectual vai permitir aos nosos alumnos e alumnas seguir afrontando progresivamente as novas situacións existenciais que a vida lles ofrece, sendo capaces de actuar sobre elas con criterios estables de interpretación e acción. O desenvolvemento intelectual non se fundamenta esencialmente na pura adquisición ou aprendizaxe de coñecementos, senón en espertar e potenciar no alumnado, a través de todas as áreas, unhas capacidades que lles permitan "aprender a aprender".

Para iso, na nosa acción como profesores, teremos sempre en consideración e, como punto de partida, as diferentes etapas evolutivas do desenvolvemento dos procesos cognitivos dos alumnos e estimularemos en cada un deles os aspectos ou trazos que definen cada unha desas etapas.

⁴⁸ CF 7

⁴⁹ HPF 51

⁵⁰ HPF 49

Mediante a nosa acción educativa pretendemos:

- Promover o desenvolvemento intelectual de cada alumno tratando de educar persoas con pensamento propio, crítico, moral e intelectual.
- Potenciar o traballo intelectual serio e rigoroso, procurando que cada alumno chegue ao máximo das súas posibilidades.
- Asumir o patrimonio cultural e ser críticos fronte a este e aos avances da ciencia e a tecnoloxía.
- Crear contextos ricos de aprendizaxe para posibilitar optimamente o desenvolvemento integral da persoa, espertando os intereses e afeccións do alumnado segundo a súa idade.
- Favorecer a capacidade de reflexión espertando no alumno a capacidade de recoñecer o esencial, de maneira que poida coñecer e interpretar o mundo que o rodea no seu aspecto físico, social, ético e intelectual.
- Realizar unha síntese entre fe-cultura-vida, axudando aos alumnos a descubrir o seu proxecto persoal de vida.
- Traballar procurando que a motivación estea baseada fundamentalmente na valoración do traballo ben feito, desenvolvendo o sentido da responsabilidade.
- Potenciar a capacidade de comprensión e expresión creativa dos alumnos, equilibrando o traballo teórico e práctico.
- Estimular nos alumnos unha metodoloxía activa, participativa, gradual, aberta e flexible.
- Motivar os alumnos para que desenvolvan a capacidade de utilizar diversas fontes de información.

O noso alumno é unha persoa que pon a súa capacidade intelectual ao servizo de todas as súas dimensións. Está chamado a interpretar —con propiedade, autonomía e creatividade— os distintos campos do saber, buscando a verdade por enriba dos intereses materiais para tomar decisións coherentes e éticas. Entendemos que, no proceso da formación da personalidade, a educación intelectual desenvolve unha función insubstituíble.

1.5.2. Dimensión social

O P. Faustino considera que ha de educarse o neno nesta dimensión dende os valores do Evanxeo e a exemplo de Xesucristo. O desenvolvemento da capacidade social da persoa ten como obxectivo fundamental a creación progresiva dun ser aberto aos demais: construtivo e solidario, capaz de contribuír obxectiva e criticamente á creación dunha sociedade e dunhas relacións interpersoais moito máis humanas, xustas e fraternas. A nosa escola oríentase cara á fraternidade universal, con preferencia cara aos máis necesitados.

O desenvolvemento da dimensión social lévanos ao logro progresivo dos seguintes fins educativos:

- Concienciar os alumnos de que a realización de ser humana soa se pode conseguir en convivencia cos demais para construír un mundo solidario e fraterno.
- Integrar o alumno na cultura da sociedade en que vive, entendida como conxunto

de coñecementos, valores, normas e feitos, e que a súa achega a esta debe ser nun clima de aceptación e respecto, dende unha postura crítica.

- Desenvolver no alumno a capacidade crítica fronte aos distintos medios de comunicación, tradición histórica e cambios da sociedade.
- Potenciar no alumno o sentido da xustiza social ante unha sociedade na que predomina a dispersión, o individualismo e a desigualdade.
- Colaborar na planificación e realización de actividades en grupo, favorecendo as relacións con outras persoas dende unha actitude flexible, solidaria e allea a todo tipo de violencia e discriminación.
- Procurar actuacións a favor dun compromiso pola promoción e defensa dos dereitos fundamentais de ser humano.
- Favorecer un ambiente propicio para o diálogo aberto e espontáneo, a manifestación de opinións persoais, o respecto, a comunicación, a toma de decisións e a colaboración.
- Descubrir que as diferenzas e peculiaridades dos demais nos axudan a crecer mutuamente.
- Valorar a importancia das normas de convivencia nos distintos grupos: familia, colexio, barrio, pobo, cidade... como vías que posibilitan o respecto cara aos dereitos e deberes dos cidadáns

O desenvolvemento desta dimensión permitirá aos alumnos descubrir o seu proxecto de vida orientado aos demais.

1.5.3. Dimensión corporal

O P. Faustino concibe a educación corporal dende unha dobre faceta: unha de carácter preventivo, de coidado e conservación da saúde, para conseguir *un corpo vigoroso e san*⁵¹; e outra do desenvolvemento harmónico do corpo que o considera *domicilio da súa alma e templo do seu amor*⁵².

A persoa é a razón de ser e o fundamento da nosa acción educativa. Consideramos o desenvolvemento da dimensión corporal e a singularidade da persoa como medio e como fin. Axudamos ao alumno a que descubra, coñeza, acepte e aprecie progresivamente, o seu propio corpo formándose unha imaxe positiva de si mesmo, valorando e aceptando as súas capacidades e limitacións.

O desenvolvemento desta dimensión lévanos a:

- Recoñecer e respectar as posibilidades físicas propias e as dos demais.
- Valorar o propio corpo e o dos demais como don de Deus e como instrumento de comunicación.
- Fomentar hábitos elementais de hixiene e alimentación.
- Valorar as consecuencias que teñen as condutas prexudiciais para a saúde.
- Apreciar os beneficios que ten o exercicio físico para a saúde e para o desenvolvemento harmónico do corpo.

⁵¹ HPF 54

⁵² HPF 52

- Descubrir a linguaxe corporal como medio de expresión e comunicación de sentimentos.
- Orientar, aceptar e valorar a propia identidade sexual e a do outro dende unha visión cristiá do ser humano.
- Utilizar axeitadamente o tempo libre para o descanso, o desfrute da natureza, o gozo ante manifestacións artísticas e o deporte, como enriquecemento persoal.

Todo iso debe contribuír ao equilibrio psíquico, moral e físico co fin de chegar a ser portadores de paz na sociedade.

1.5.4. Dimensión afectiva

O P. Faustino propón un estilo educativo baseado nun equilibrio de actitudes que modelan, conducen e orientan o interior do alumno, *sen frouxidade nin dureza, con gravidade e con dozura*⁵³; unha educación da afectividade fundamentada na virtude, inclinación que se atopa no interior do corazón do neno e que lle axuda a abrirse aos demais nunha relación harmónica.

Educar a afectividade supón:

- Valorar e aceptar o propio corpo coas súas posibilidades e limitacións celebrando a vida como un don.
- Crear un ambiente de confianza e respecto que axude a desenvolver a autoestima e unha imaxe positiva de si mesmo.
- Favorecer relacións interpersoais axeitadas que posibiliten a comunicación de sentimentos, a formación da propia personalidade, identidade e autonomía persoal.

É necesario que o educador brinde aos seus alumnos todas aquelas oportunidades que poidan favorecer o desenvolvemento pleno da súa dimensión afectiva.

1.5.5. Dimensión ético-relixiosa

O P. Faustino cree que a dimensión ético-relixiosa abrangue e impregna as distintas potencias da persoa. Concíbea como un plus que fai desenvolver o home máis alá das súas capacidades humanas. *Así o espírito faise máis sensible ás impresións do belo, máis dócil ás ensinanzas do verdadeiro e máis atento á voz da razón que remonta en ás da fe e lle conduce ata o que non chegaron a enxergar os sabios máis eminentes*⁵⁴.

A nosa escola dá resposta ao desexo de educación cristiá que manifestan moitas familias. Fundamenta a súa acción educativa nun concepto cristián da humanidade e do mundo. Por iso, asumimos a dimensión ética e transcendente do home e da humanidade como unha dimensión eminentemente humana e, polo tanto, como un aspecto que temos que considerar ao promover o crecemento integral do alumno. Dende esta dimensión, pretendemos:

⁵³ HPF 51

⁵⁴ HPF 53

- Cultivar a sinceridade cun mesmo e cos demais.
- Respetar as persoas rexeitando todo tipo de discriminación, aceptando a diversidade de opinións e habituándose a resolver os conflitos de forma pacífica e dialogante.
- Fomentar o traballo en equipo para que descubran a riqueza que achega.
- Aprender a amar con sentido de gratuidade, doazón e perdón.
- Favorecer o espírito crítico para que discirnan o necesario do superfluo, sendo coherentes nas súas decisións e non deixándose manipular polas presións da sociedade.
- Potenciar a responsabilidade no seu traballo, na conservación do medio, usando axeitadamente os bens propios, colectivos e alleos.
- Desenvolver a creatividade dende a dimensión ética ante novas situacións sociais, buscando a verdade, a fraternidade e a liberdade dentro da pluralidade.
- Favorecer a busca de espazos de interioridade, necesarios para a autoconstrución e o equilibrio persoal ante unha sociedade inmersa nun ambiente de ruído e incomunicación.
- Educar para o tempo libre fomentando todas aquelas actividades escolares e extraescolares que favorecen a educación no tempo libre e espertan intereses e afeccións segundo as diversas idades dos alumnos. Favorecer a formación de grupos e movementos xuvenís que lles permitan afondar na fe, nun clima de alegría e oración.

Asumimos a dimensión ética e transcendente do home como unha dimensión eminentemente humana e, polo tanto, como un aspecto fundamental que temos que considerar ao promover o crecemento integral do alumno.

1.6. PROPOSTA DE VALORES

A identidade da escola católica fundaméntase nunha concepción cristiá da persoa, da educación e do mundo, e exprésase na súa misión, visión e proposta de valores.

A misión da escola calasancia, a súa razón de ser no momento presente, é evanxelizar, e lévaa a cabo educando dende unha visión humanista-cristiá, dende os valores do Evanxeo, dende o diálogo fe-cultura-vida, Piedade e Letras, abríndose a todos, con relacións cordiais e fraternas, con pluralidade e como servizo de interese xeral da Igrexa á sociedade.

Os principios orientadores que definen o sistema de valores da escola calasancia son:

- Educar dende unha imaxe de Deus pai, próximo, que perdoa e se compromete con todos, especialmente cos máis necesitados.
- Educar dende unha visión cristiá do ser humano, da vida e do mundo, dun xeito integral e aberto ao transcendente.

- Educar dende a comunidade educativa onde todos os seus membros se identifican co Carácter Propio, implícase e séntense responsables da boa marcha do centro.
- Educar dende un estilo pedagóxico humanizador, baseado na proximidade do alumno e o respecto á diversidade, en estreita colaboración coas familias, e sendo fieis ao carisma institucional.

Este sistema de valores transmítese, dende un enfoque sistémico, por medio dunha cultura organizativa centrada na persoa e nos valores cristiáns explícitos, e polo clima emocional da comunidade educativa, que establece as condicións idóneas para o crecemento persoal e social dos alumnos. A escola calasancia concrétao na seguinte proposta:

- Aposta polo valor do **amor**, que define como entrega desinteresada aos demais, que nos leva a dar o mellor de nós mesmos, buscando sempre o ben da persoa.
- Educa na **esperanza**, que é a forza interior que nos move a conseguir o ideal que achega sentido á nosa vida e nos leva a vivir dende un clima de confianza e optimismo nos demais.
- Fomenta a **fraternidade**, que capacita para vivir unha relación de afecto e confianza, como a que hai entre irmáns. Concrétase en actitudes que levan a compartir, a aceptar e dar confianza, e que posibilita a paz e harmonía.
- Invita a vivir dende a **gratuidade**, fomentando nos alumnos a capacidade para realizar accións de axuda aos demais sen esperar nada a cambio.
- Potencia a **honestidade**, que nos leva a vivir dende a verdade conforme ao que se pensa, respectando e sendo xusto cos demais. Considera que é un valor indispensable para que as relacións humanas se desenvolvan nun ambiente de harmonía e de confianza.
- Promove a **xustiza**, procurando un ambiente no que se dá a cada un aquilo que lle pertence, tendo en conta as súas características e necesidades. Fomenta este valor promovendo a responsabilidade, a conciencia social e o compromiso.
- Educa na **liberdade** e dende a liberdade, que entende como a capacidade da persoa humana para elixir e obrar en cada momento respectando os dereitos e deberes dos demais. Para iso promove a responsabilidade, sentido social, o esforzo e a perseveranza, o profundo respecto e comprensión cara ao outro.
- Educa na **sinxeleza**, que *pon de relevo as calidades do espírito e os sentimentos do corazón*⁵⁵. Tradúcese en transparencia de vida e maniféstase na franqueza e ausencia de dobrez, na autenticidade, naturalidade e proximidade cara aos demais.

⁵⁵ Ep 143

- Propón a **solidariedade**, que xermola da convicción de que todos somos seres humanos iguais en dignidade e dereitos. Supón sensibilidade para captar as necesidades dos demais e ponse de manifesto no servizo e busca do ben común.
- Educa na **verdade**, que permite manifestar con palabras, feitos e actitudes, o que sentimos no interior. Esixe coherencia entre o que se di e o que se sente.

1.7. CRITERIOS PEDAGÓXICOS⁵⁶

Do discurso que Faustino Míguez pronunciou en Celanova sobre a educación, podemos extraer varias liñas pedagóxicas para a escola calasancia que convén salientar:

- **Pedagogía personalizada.** A educación é un proceso, ante todo, centrado na persoa. O educador ha de seguir os pasos do neno, observar os seus movementos e acompañar o seu desenvolvemento *ao compás da natureza*⁵⁷, descubriendo o seu ritmo persoal. A medida que van desenvolvéndose as súas facultades, ha de ir propiciando o crecemento de cada unha das súas potencias. Tres son as palabras clave neste sentido: *descubrir, desenvolver e potenciar*.
- **Pedagogía do amor.** O P. Faustino descobre no neno o tesouro, a riqueza maior pola que vale a pena entregar a vida enteira. Para realizar a difícil e delicada misión educativa, o mestre necesita coñecer o neno, sondar as súas facultades e buscar os medios máis axeitados, pero —sobre todo— ha de estar fundamentado na pedagogía do amor, que consiste en sintonizar afectivamente cos educandos para suscitar neles reaccións positivas ante a formación e o desenvolvemento persoal. O educador contempla o neno como pedra preciosa e *toma o diamante en bruto*, coas súas calidades

e defectos, e *sen prexudicar a súa natureza primitiva*, respectando o seu ser máis xenuíno, *dálle esa forma e lustre [...] pole o seu espírito e o seu corazón, pole o seu carácter e os seus sentimentos*⁵⁸. Con amor, o educador fórmalo e fai del unha persoa íntegra, feliz e construtora dunha sociedade máis humana.

A escola calasancia educa a través da tenrura, o achegamento, a comunicación e os afectos compartidos que leva ao encontro para escoitar e falar cos nenos, chegar aos seus sentidos, ao seu corazón e establecer unha relación persoal.

- **Pedagogía do estímulo.** Propón o P. Faustino unha pedagogía baseada no estímulo⁵⁹ e a motivación do neno. Anima aos educadores a empregar, ao igual que José de Calasanz, a pedagogía do estímulo a través do recoñecemento das capacidades do neno e da motivación e entusiasmo para que intensifiquen os seus esforzos por manter, igualar ou superar os seus logros ou resultados a todos os niveis. Por iso fala dunha educación que *inspira, move, fai xerminar,...* a misión da cal é *dar vida e movemento, espertar*⁶⁰. Trátase de tocar os resortes internos do

⁵⁶ Cfr. PEIC, pp 22-23.

⁵⁷ HPF 50

⁵⁸ HPF 51

⁵⁹ CF 221, V

⁶⁰ HPF 47-55

nenos para que sexa el quen, sempre acompañado e guiado polo educador, desenvolva todas as súas capacidades e talentos.

- **Pedagogía do acompañamento.** O xesto que caracteriza o educador calasancio, e co que se identifica, é o acompañamento. Consiste en imitar o Pastor que non só sinala o camiño ás súas ovellas, senón que camiña con elas. O P. Faustino manifesta que, así como o anxo custodio non descoida nin un instante a misión que ten con respecto ao seu protexido, o mestre nin por un instante deixará só aos seus alumnos⁶¹. Trátase de acompañar para axudar a crecer cara a Deus e cara aos demais. Supón escoita e atención constante e individual aos alumnos, dende o respecto cara á súa propia intimidade.
- **Pedagogía do exemplo.** Faustino entende que o mestre educa con todo o que é, con toda a súa persoa; sabe que é modelo de referencia, espello no que os seus alumnos se miran, sendo así o mellor estímulo para a súa aprendizaxe. No neno queda *a impresión máis agradable para o corazón, ese recordo de sacrificio e recoñecemento de afección e de respecto, que é recompensa do mestre*⁶². Isto implica unha gran responsabilidade para o educador, quen ha de coidar o seu modo de actuar, de falar, de achegarse a cada neno. É consciente de que as súas virtudes e os seus defectos inciden na formación do alumno.
- **Pedagogía do discernimento.** Vivir é elixir. O P. Faustino fala da importancia de ensinar os nenos a razoar e reflexionar sobre os contidos da aprendizaxe, sobre a natureza e a sociedade que os rodean, e sobre os coñecementos e problemas da vida. Pola educación hai que facer que o xuízo do neno, de intuitivo e espontáneo, se converta en consciente e reflexivo para posibilitar o desenvolvemento do espírito crítico e axudarlle a discernir o necesario do superfluo, sendo coherente nas súas decisións e non deixándose manipular polas presións da sociedade.
- **Pedagogía "dos contrarios" harmonizables.** Segundo o pensamento do P. Faustino, a educación consiste no desenvolvemento harmónico de todas as potencialidades do alumno.

Para conseguilo hai que crear un ámbito de amizade en proximidade e distancia, en comprensión e esixencia, que permita ao neno ou ao mozo o descubrimento e aceptación de si mesmo, das súas propias posibilidades e límites; descubrimento que non lle cree nin vaidade nin angustia. Trátase dun gran desafío harmonizar e equilibrar a flexibilidade coa firmeza, a esixencia coa comprensión, o valor coa constancia; inspirar amor e respecto nos alumnos para encamiñalos cara ao ben e a verdade; e *lograr unha prudente mestura de dozura e firmeza, de amor e de temor, pero dun amor que conquiste o corazón dos nenos, os sin rebaixar e dun temor que os conteña os sin desalentar*⁶³.

⁶¹ Cfr. CF 2ª parte, cap XIX, nº XVII

⁶² HPF 53

⁶³ CF 194, IX; 202, I

1.8 LIÑA METODOLÓXICA

O fin último da escola non pode restrinxirse á transmisión de informacións e coñecementos, senón que ha de provocar o desenvolvemento integral. Busca estimular e acompañar de forma personalizada o crecemento e aprendizaxe de cada alumno. Para iso, a escola calasancia, de acordo ao seu concepto de educación, opta por unha metodoloxía aberta e flexible, conectada coa vida, e lúdica, que esperte o entusiasmo e interese por saber. Concrétase en:

1.8.1. METODOLOXÍA ACTIVA E PERSONALIZADA

1.8.1.1. Participativa

A nosa escola preocúpase de que o alumno se implique activamente na súa aprendizaxe. Iso supón ir desenvolvendo proxectos onde o alumno, individualmente e en grupo implícase en actividades que teñen sentido, que tocan os problemas e as situacións reais.

Potenciamos a participación directa do alumnado establecendo, tanto a nivel de centro como dentro da aula, formas de organización que a favorezan. Para que a educación integral sexa unha realidade, os alumnos deben participar e achegar a súa opinión, segundo a súa idade e posibilidades no referente ao ensino e vida do centro. Así se fomentará o seu espírito de colaboración e responsabilidade.

1.8.1.2 . Dinámica e significativa

A escola calasancia potencia unha aprendizaxe significativa, construtivo e globalizador que desenvolva todas as capacidades do alumno. Considera importante priorizar a reflexión e o pensamento crítico do alumnado para facilitar a significatividade do aprendido e a súa aplicabilidade á vida. Para conseguilo, a nosa escola promove a motivación, o estímulo e o traballo tanto persoal como en equipo, base do crecemento persoal, e orienta os alumnos para que se autoestimen, descubran as súas aptitudes e acepten as súas limitacións.

1.8.1.3 Adaptada aos alumnos

A metodoloxía que o educador aplica nun centro Calasancio ten en conta as características e capacidades dos alumnos, e ofrécelles o que necesitan para que poidan desenvolver ao máximo as devanditas capacidades e cualidades.

Para iso parte dos coñecementos que ten o alumno e da súa experiencia e, utilizamos, cando é posible, unha aprendizaxe por descubrimento. Prepara os alumnos para a vida, ensinándoos a comprender e valorar con espírito crítico as novas formas de expresión que van sendo habituais na nosa sociedade.

1.8.2 METODOLOXÍA SINXELA E PROGRESIVA

1.8.2.1 Sinxela

A nosa escola opta por unha metodoloxía que parte dos coñecementos previos do alumno e deseña obxectivos e estratexias que resulten de doada comprensión para eles. O enfoque do traballo na aula como aprendizaxe colaborativo entre alumnos, profesores e alumno-profesor, así como a cooperación entre iguais facilita a aprendizaxe.

1.8.1.2. Progresiva

Esta metodoloxía baséase no principio de continuidade e impide que xurdan lagoas nos contidos do ensino. Ao mesmo tempo, esixe coñecer as necesidades, intereses e progresivo nivel de desenvolvemento psicofísico dos nenos. É importante que o alumno se implique directamente no proceso de ensino aprendizaxe, que saiba marcarse os seus propios obxectivos e que sexa capaz, progresivamente, de autoavaliar o seu proceso de aprendizaxe.

Intentamos, de acordo cun sistema interdisciplinar, establecer unha fonte de conexión entre as distintas áreas.

1.9. ORGANIZACIÓN E PARTICIPACIÓN ESCOLAR

Os principios básicos que sustentan a organización e participación dos nosos centros son:

1. A organización escolar será, en todo momento, coherente cos valores nos que imos educar, segundo os propostos neste Proxecto Educativo.
2. Será unha organización aberta e flexible, capaz de adaptarse en todo momento —sen perder a identidade— á dinámica e aos procesos de aprendizaxe de todos os alumnos; é dicir, será unha organización funcional ao servizo das persoas, da súa realidade e das súas necesidades profundas.
3. A nosa organización e participación rexeráse en todo momento polo valor da fraternidade que nos permita vivir cun espírito aberto, dialogante, flexible e alleo a toda forma de violencia.
4. A organización e participación nos nosos centros será unha canle que facilite o crecemento na responsabilidade persoal, o sentido do deber e a toma de conciencia con respecto ás inxustizas sociais e o compromiso en favor dunha sociedade máis xusta e fraterna.

As funcións que desempeñen os distintos membros da comunidade educativa quedan recollidas no noso *Regulamento de Réxime Interior*.

1.10. AVALIACIÓN

Un proceso de avaliación continua permítenos verificar o nivel de calidade da acción educativa da nosa Escola e convértese nun estímulo e unha orientación constante na mellora da acción educativa⁶⁴. Abrangue todos os aspectos do funcionamento do centro: avaliación dos alumnos, avaliación do profesorado e o seu quefacer educativo e avaliación do centro. Nela participará toda a Comunidade Educativa.

Para a realización da avaliación, suxerimos:

a) *Avaliación dos alumnos*

- a.1. A avaliación ha de ter unha finalidade eminentemente formativa ou pedagóxica, é dicir, que sirva para perfeccionar e enriquecer o proceso de aprendizaxe e os seus resultados, tendo en conta os obxectivos educativos, as capacidades e os esforzos realizados. A avaliación facilitará a identificación dos problemas e mostrará os mellores métodos ou as alternativas máis axeitadas.
- a.2. Como características inherentes a todo proceso educativo, a avaliación dos alumnos ha de ser:
 - obxectiva, co maior rigor científico posible;
 - continua e diferenciada, ao longo de todo o proceso e non só en momentos puntuais;
 - integrada, atendendo ao conxunto das capacidades e obxectivos previstos;
 - colectiva ou colexial, sobre todo ao final dos ciclos ou etapas, tomando parte nela todas as persoas que interveñen no proceso;
 - recorrente e posibilitadora, de maneira que permita a recuperación e a mellora do proceso de aprendizaxe.
- a.3. Co fin de facilitar a toma de conciencia e as correccións oportunas por parte das diversas persoas implicadas no proceso (alumnos, pais e profesores), dividirase cada ano escolar en varios períodos de avaliación, ao final dos cales recollerase toda a información avaliadora e comunicarse aos alumnos e aos seus pais. Realizarase ademais ao principio de cada ano escolar, ou polo menos ao principio de cada ciclo, unha avaliación inicial que facilite o diagnóstico das necesidades educativas de cada alumno e de cada grupo.

b) *Avaliación dos profesores*

- b.1. Cada profesor deberá avaliar frecuentemente o seu propio quefacer a través dun proceso de autoavaliación. Os departamentos didácticos e equipos de

⁶⁴ PEIC 48

ciclo/etapa dedicarán polo menos unha sesión ao ano para avaliar o proceso educativo dos seus compoñentes.

b.2 O Equipo Directivo determinará o modo de avaliar periodicamente os resultados, os procesos educativos, os diversos axentes e os medios empregados no centro; con estas avaliacións procurarase incentivar a acción educativa dos profesores e mellorar a calidade do centro.

c) Avaliación do centro

c.1.A Comunidade Educativa será a principal responsable da avaliación do centro. Nela participarán os diversos estamentos que a compoñen, cada unha segundo as súas posibilidades e perspectiva.

c.2.A Entidade Titular poderá levar a cabo avaliacións externas do centro. Nelas deberá colaborar todo o persoal do centro e haberán de servir de control e estimulación para mellorar a nosa práctica docente.

2. CONTEXTO SOCIO CULTURAL

1. ANÁLISE DÁ REALIDADE DO CENTRO

1.1 Tipo de Centro: **COLEXIO SANTO ANXO**, do Instituto Calasancio Hijas de la Divina Pastora (Calasancias). Inserto nos colexios Calasancios dá Comunidades Autónoma de Galicia. É un centro Privado-Concertado.

1.2 Características do Colexio:

1.2.1 Instalacións:

O Colexio cumpre os requisitos mínimos para a implantación dá E. Infantil. E. Primaria e E. Secundaria Obrigatoria

Consta de dous pavillóns. Un máis antigo, que está adicado a Salas de usos Múltiples, Salón de actos, capela e patio de recreo de E. Infantil.

O outro pavillón consta de catro plantas e unha planta baixa e un ático distribuídas do seguinte xeito:

PLANTA BAIXA: Recepción, Administración, Secretaría, Dirección, patio de recreo, Ximnasio, Sala de Xuntas, Aula de usos múltiples, Departamento de pastoral, comedor, salas de visitas e dúas Aulas de 1º de E. Infantil.

PLANTA PRIMEIRA: Aulas de 2º e 3º de E. Infantil e do 1º Ciclo de Primaria, Departamento de Orientación.

PLANTA SEGUNDA: Aulas de 2º e 3º Ciclos de Primaria

PLANTA TERCEIRA: Aulas do 1º Ciclo dá ISO, Aula de audiovisuais e Laboratorios.

PLANTA CUARTA: Aulas do 2º Ciclo dá ISO, Sala de Profesores, Aula de Informática, Biblioteca e Aula de Música.

En tódalas plantas hai un número suficiente de aseos para nenos e nenas independentemente.

ÁTICO: Está a clase de tecnoloxía.

1.2.2 Educación que imparte:

Na actualidade é un centro integrado no que se imparte ensino de E. Infantil, E. Primaria e Ed. Secundaria Obrigatoria. Ten autorización e está subvencionado para:

- 6 aulas de Infantil
- 12 de educación Primaria
- 8 de Educación Secundaria

1.2.3 Actividades que oferta:

Favorecemos todas aquelas actividades escolares e extraescolares que favorezan a educación no tempo libre e esperten interese e afeccións segundo as diversas idades dos alumn@s.

Favorecemos tamén a posibilidade de expresarse de forma bilingüe de acordo á realidade da Comunidade Autónoma, así como a impartición do inglés dende os tres anos.

As actividades que se están a levar a cabo son as seguintes:

INICIACION AL INGLES	ACTIVIDAD COMEDOR
INGLES TRINITY	FUTBOL
BALLET	INFORMATICA C&P
BALONCESTO	TEATRO
KARATE	NATACIÓN

En canto as das actividades complementarias, é o Concello de Ourense o que ofrece as actividades nas que nos podemos inscribir e participar nelas. Están divididas por ciclo e abarcan a tódolos campos: Deportivas, cine, teatro, música, charlas sobre temas diversos, coñecer a cidade e o entorno...

1.3 O Colexio “Santo Ángel” está situado no barrio de “ O COUTO”, entre as rúas Vila Real, Ervedelo e Avda de Portugal.

É unha zona urbana na que a poboación está a medrar. O acceso ó centro é doado pola proximidade das súas vivendas. O alumnado é case na totalidade do mesmo barrio. É unha zona en crecemento e por tanto tamén hai alumnado.

1.4 Características das familias:

1.4.1 Indicadores socioeconómicos:

- O nivel socioeconómico das familias é medio-baixo.
- A case totalidade do alumnado é da zona, polo que non utilizan medio de transporte. Case se pode dicir que o 95% veñen camiñando ó Centro.

- A profesión dos pais dos alumnos é case toda do sector Servizos, sendo as máis representativas as seguintes:
 - Administrativos e auxiliares
 - Funcionarios
 - Mestres
 - Empresarios, industriais e autónomos
 - Choferes, viaxantes, taxistas e transportistas
 - Médicos e enfermeiros
 - Electricistas, fontaneiros, carpinteiros e pintores
 - Construcción
 - Perruqueiras
- Tamén hai un número de persoas que están no paro ou son inmigrantes polo que o seu nivel adquisitivo é moi baixo e están a precisar de becas tanto de comedor coma as cuotas solidarias de doazón.

1.4.2 Indicadores socioculturais:

- O nivel socioeconómico das familias é medio-baixo así como tamén o nivel sociocultural. Iso ten unha clara repercusión no rendemento dos alumnos e na valoración que os pais fan da educación dos seus fillos.
- O nivel de estudos é de grado medio.

1.5 Características dos alumnos/as:

1.5.1 Etapas educativas.

- EDUCACIÓN INFANTIL
- EDUCACIÓN PRIMARIA
- EDUCACIÓN SECUNDARIA

1.5.2 **Alumnos-** Características persoais/Académicas .

O alumno, que é o principal axente e protagonista do seu proceso formativo, necesita axuda e apoio para o seu crecemento como persoa. Este principio vai a determinar o papel que lle corresponde na dinámica participativa do Centro. En cada unha das etapas, o alumno intervéen activamente de acordo coas experiencias propias da súa idade e asume responsabilidades ca súa capacidade

Nos nosos alumnos vense os males que se detectan tamén na sociedade actual: falta de esforzo, de concentración, de estudo, de motivación ...

En canto a convivencia apreciase que lles costa respetar as normas de convivencia , de conducta e educación. Cada vez máis detéctanse problemas afectivos pola desestructuración das familias, éstos repercuten no seu comportamento e no seu rendemento académico.

1.5.3 Necesidades educativas especiais.

Algúns alumnos poden necesitar unha atención individualizada ou reforzo educativo; actividades educativas que complementan, consolidan o enriquecen la acción educativa ordinaria. No se trata de “máis de lo mesmo “ de las actividades del aula, sino de atender especificamente necesidades educativas específicas.

Deseñamos un traballo de apoio y reforzo para algúns alumnos que requiren un tipo de intervención personalizada, por necesitar máis tempo para adquirir determinados aprendizaxes, e formas diferentes de ensinanza, así como a aplicación de metodoloxías específicas e especializadas para a adquisición de ditos aprendizaxes.

Obxectivos que pretendemos

a).- Detectar e avaliar aos alumnos/as que presentan necesidades educativas especiais (cales e en qué medida), que previsiblemente non podan ser cubertas unicamente a través das actividades educativas habituais.

b).- Diseñar y plantear las actividades necesarias para personalizar la respuesta educativa y las necesidades particulares, en función de las áreas aptitudinales mejorables que sean más importantes a nivel adaptativo (tanto para los rendimientos académicos como para la realización plena del individuo.)

c).- Prever las dificultades de aprendizaje, anticipándose a ellas.

d).- Contribuir a una relación adecuada de colaboración entre profesores, alumnos y familia.

1.6 Características dos educadores/as:

1.6.1 Competencia académica.

Os Profesores constitúen un estamento fundamental na Comunidade Educativa. Por e para elo:

- Axudan ó alumno a formar a súa personalidade e complementan a acción educativa dos pais.
- **Son educadores:** a súa labor formativa vai máis alá do que comporta a transmisión sistemática dunha serie de coñecementos, senón que tamén require unha presenza activa, amistosa e coherente en medio dos alumnos, tratando de conectar con cada un deles.
- Desenrolan a súa acción docente de acordo co Carácter Propio do Centro.
- Asumen as pautas ideolóxicas e pedagóxicas do presente Proxecto Educativo
- Planifican e dirixen o proceso de ensinanza-aprendizaxe, actuando como conselleiros e orientadores dos alumnos.
- Favorecen un clima educativo de traballo alegre e responsable.
- Son corresponsables da acción educativa e interveñen nos órganos de goberno do Centro
- Realizan a acción titorial como medio para achegar a realidade persoal de cada alumno
- Manteñan unha relación de colaboración, solidariedade comunicación...cos compañeiros favorecendo así o traballo en equipo.

1.6.2 Grado de implicación persoal.

Cada vez máis o profesorado está implicado nas función propias da docencia. Case todos teñen xornada completa e a plena dedicación ao Centro. Moitos deles están de coordinadores, xefe de estudos e no Equipo Directivo e de Pastoral.

1.6.3 Perfil cristián e calasancio.

A Institución Calasancia leva varios anos apostando por unha formación integral dos seus profesores. Leva a cabo varios cursos tanto a nivel pedagóxico como de formación humano-cristiana-calasancia. Con todo esto vese que a concienciación vai sendo maior e o carisma calasancio forma parte da súa labor educativa, do día a día.

1.6.4 RELACIÓNS CO ENTORNO SOCIAL E ECLESIAL

A relación e a cooperación coas institucións tanto públicas coma privadas é boa. Dáse gran colaboración e participación en actividades organizadas por entes públicos, coma o Concello, Centro de Prevención de Drogodependencias, centros Escolares Públicos e Concertados .

Tamén colaboramos coa parroquia de Fátima na catequesis. Hai bo entendemento, participación e colaboración entre nos.

3.- ORGANIZACIÓN Y ESTRUCTURA DEL CENTRO Cfr. *Reglamento de Régimen Interior o Reglamento de Organización y Funcionamiento*) ver anexos

4.- PLANES Y PROYECTOS

Ver anexos

5. CONCRECIÓN CURRICULAR

5. COMPROMISO DE EVALUAR EL CENTRO

La escuela calasancia se propone fomentar la cultura de la evaluación interna y externa del centro, de los alumnos y de la práctica docente para favorecer una línea de mejora continua. Si queremos dar una respuesta adecuada a las necesidades de la sociedad actual y articular la gestión y organización del centro positivamente, es imprescindible que toda la comunidad educativa, se implique de manera responsable en este proceso de mejora.

Consideramos que la evaluación, como una buena práctica, nos ayuda, por un lado, a revisar las decisiones educativas tomadas en el ejercicio de nuestra autonomía pedagógica y proponer las modificaciones oportunas para mejorar el funcionamiento global del centro; por otro, nos ayuda a lograr la consecución de los objetivos educativos y detectar los aciertos y errores de nuestra acción educativa, para así profundizar en los logros y rectificar las deficiencias.

Esta evaluación se desarrollará desde la diversidad de contextos, ritmos, creatividad y visión que cada centro y sus equipos educativos tengan. La realización de la misma nos ayudará a responder a nuestro compromiso para el logro de una educación de calidad para todos.

6. EVALUACIÓN Y SEGUIMIENTO DEL PEC :

Cada curso escolar revisaremos este PEC

BIBLIOGRAFÍA

- ▶ ESTEFANÍA, J. L. y SARASÚA, A.: **Proyecto educativo de centro. Revisión, seguimiento y evaluación**, ed. CCS, Madrid 1998.
- ▶ LÓPEZ MOJARRO, M.: **Evaluación de centros educativos. Instrumento de mejora al servicio de la dirección**, ed. Santillana, Madrid 2000.

SIGLAS

C	<i>Constituciones y Reglas. Hijas de la Divina Pastora</i> (Madrid, 1992)
CF	<i>Constituciones Fundador</i>
DRE	“Dimensión religiosa de la educación en la Escuela Católica”, en <i>Textos pontificios sobre educación y escuela católica</i> (F.E.R.E. nº 5)
EEICHDP	<i>Estilo educativo del Instituto Calasancio de Hijas de la Divina Pastora a la luz de los documentos fundacionales</i> (Madrid, 1991)
Ep	<i>Cartas del Siervo de Dios Faustino Míguez</i>
HPF	<i>Habla el Padre Fundador</i> , Anselmo del Álamo
PEIC	<i>Propuesta educativa del Instituto Calasancio Hijas de la Divina Pastora</i> (Madrid, 2005)
PGP	<i>Plan General de Pastoral del Instituto Calasancio Hijas de la Divina Pastora</i> (Madrid, 1989)
R	<i>Constituciones y Reglas. Hijas de la Divina Pastora</i> (Madrid, 1992)

ANEXOS:

4. PLANS E PROXECTOS

[4.1. PLAN DE ORIENTACIÓN \(\(ANEXO 1\)](#)

- 4.1.1. Plan de orientación á diversidad
- 4.1.2. Plan de acción titorial

- 4.1.3. Plan de apoio ao proceso ensino-aprendizaxe
- 4.1.4. Plan de orientación académica e profesional

4.2. PLAN DE ACCIÓN PASTORAL (ANEXO 2)

4.3. PLAN DE CONVIVENCIA (ANEXO 3)

4.4. PROXECTO LECTOR (ANEXO 4)

4.5. PROXECTO DE INTEGRACIÓN DAS TICs (ANEXO 5)

4.6. PROXECTO LINGÜÍSTICO (ANEXO 6)

4.7. PROXECTO DE CALIDADE (ANEXO 7)

4.8. PROXECTO DE ACOLLIDA (ANEXO 8)

4.9. REGLAMENTO D ERÉXIME INTERIOR (9)